22/08/2020

Η Παναγία Θεοτόκος – Η Χώρα του Αχωρήτου

/ Ορθόδοξες Προβολές

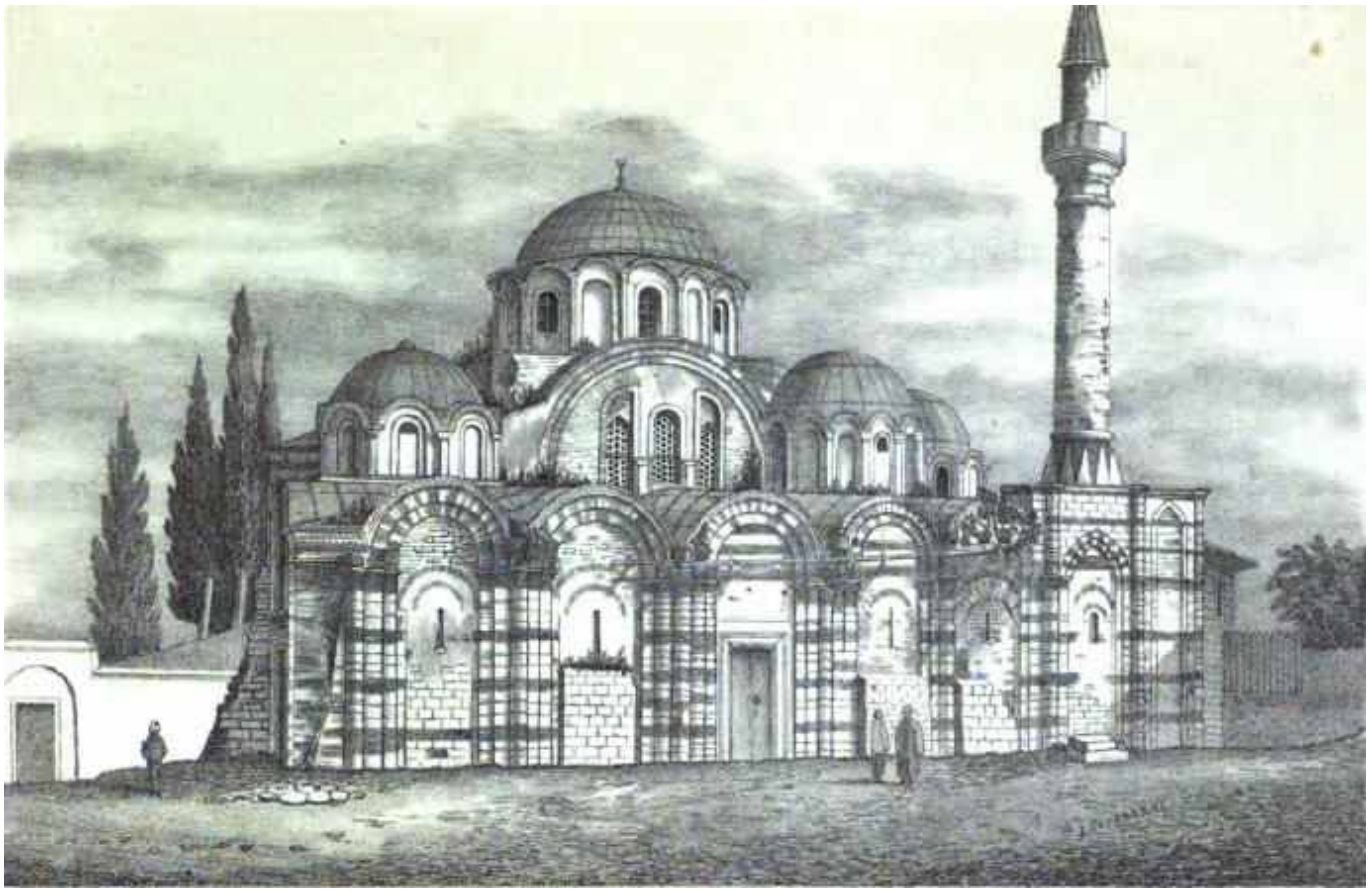

«Τείχισόν μου τας φρένας, Σωτήρ μου
το γαρ Τείχος του κόσμον ανυμνήσαι τολμώ,
την Άχραντον Μητέρα Σου
εν πύργω ρημάτων ενίσχυσόν με,
και εν βάρεσιν εννοιών οχύρωσόν με·
Συ γαρ βοάς των αιτούντων πιστώς τας αιτήσεις πληρούν.
Συ ουν μοι δώρησαι γλώτταν,
προφοράν, και λογισμόν ακαταίσχυντον
πάσα γαρ δόσις ελλάμψεως πάρα Σου καταπέμπεται, Φωταγωγέ, ο μήτραν οικήσας Αειπάρθενον»

Κάθε φορά που πηγαίνω στην Κωνσταντινούπολη, Πόλιν αφιερωμένη στην Παναγία Θεοτόκο, επισκέπτομαι και τη γνωστή Μονή της Χώρας. Μονή αφιερωμένη στον Θεάνθρωπο Χριστό, την Χώραν των ζώντων. Στην είσοδο του ναού της Μονής της Χώρας, από το υπέρθυρο της κεντρικής πόλης μας υποδέχεται η μεγάλη ψηφιδωτή εικόνα του Χριστού: «Ή χώρα των ζώντων».

Όταν προχωρήσουμε πια στον κυρίως ναό μας υποδέχεται η μεγάλη ψηφιδωτή εικόνα της Παναγίας: «Η χώρα του Αχωρήτου». Από το κοινό όνομα των δύο εικόνων, δηλ. το κοινόν τους θεολογικό θέμα, πήρα αφορμή για την εισήγησή μου: «Ἡ Παναγία Θεοτόκος – Η Χώρα του Αχωρήτου».

Τί σημαίνουν τα ονόματα αυτά; Λέγουν ότι η Μονή της Χώρας ονομάσθηκε έτσι επειδή βρισκόταν εκτός των τειχών της Πόλεως, σε περιοχή που ονομαζόταν Χώρα.

«Των βυζαντινών χωρίον ην εκεί», λέγει ο χρονογράφος του ΙΔ ‘ αιώνα Γεώργιος Κωδινός, περιγράφοντας την όλη ανοικοδόμηση και εικονογράφηση της Μονής της Χώρας, η οποία έγινε από τον Θεόδωρο Μετοχίτη. Δεν νομίζουμε ότι ο μεγάλος αυτός βυζαντινός κτίτωρ της Μονής γι’ αυτό το λόγο και μόνον έδωσε τις ως άνω ονομασίες στις εικόνες του Χριστού και της Παναγίας. Υπάρχει, βέβαια, και η γνώμη ότι το όνομα της Μονής «η χώρα των ζώντων» εδόθη λόγω του κοιμητηρίου, του οποίου το παρεκκλήσι, με την απαράμιλλη τοιχογραφία της Αναστάσεως του ΙΓ’ αιώνος, σώζεται μέχρι σήμερα. Εξάλλου, όπως έχει πολύ εύστοχα παρατηρήσει ο Καθηγούμενος της Ι. Μονής Σταυρονικήτα π. Βασίλειος, οι ορθόδοξοι βυζαντινοί στην Κωνσταντινούπολη συνήθιζαν να δίνουν σε εκκλησίες και μονές ονόματα που να δείχνουν τον κόσμον τους, τον πνευματικό προσανατολισμό τους, την πίστη και την θεολογία τους: π.χ. Αγία Ειρήνη, Αγία Σοφία, Μονή Ακατάληπτου, Παμμακάριστος, Ζωοδόχος Πηγή, Μονή Παντεπόπτου. Μονή Παντοκράτορος, κ.λπ.

Ας προχωρήσουμε λοιπόν στο θέμα μας, έχοντας υπ’ όψιν τις ονομασίες αυτές: του Χριστού ως «Η Χώρα των ζώντων» και της Παναγίας ως «Η Χώρα του Αχωρήτου».

ΔΙΑΒΑΣΤΕ ΤΗ ΣΥΝΕΧΕΙΑ ΣΤΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΠΕΜΠΤΟΥΣΙΑ ΠΑΤΩΝΤΑΣ ΕΔΩ